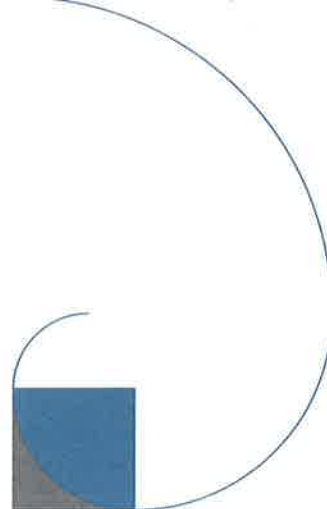

28 NOV. 2016

Natuurmonumenten
t.a.v. mevrouw A. van der Does
Landhuis Gooilust
Postbus 9955
1243 ZS 's-Graveland

GELDERS GENOOTSCHAP

Arnhem, 21 november 2016

Betreft Advies ontwerp buitenruimte kasteel Hackfort te Vorden

Uw referentie

Onze referentie AK/k.2016093

Geachte mevrouw van der Does,

Naar aanleiding van uw verzoek om een advies te geven voor de buitenruimte rond kasteel Hackfort, en dan met name het nieuwe parkeerterrein en ontsluiting, in relatie tot de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap, zend ik u onderstaande reactie.

Inleiding

Natuurmonumenten wil kasteel Hackfort herbestemmen volgens het "flexibele scenario". Er komen vakantie appartementen in combinatie met ruimten die in de toekomst ook andere functies kunnen krijgen zoals wonen, B&B en vergaderlocatie. In de huidige situatie is voor de dagrecreant behoefte aan meer parkeervoorzieningen. Met het toekomstige scenario zal deze behoefte alleen maar groter worden.

Voor de buitenruimte heeft SB4 in opdracht van Natuurmonumenten een ontwerp gemaakt, vastgelegd in de rapportage "Inrichtingsplan Hackfort, toelichting op definitief ontwerp" van 16 november 2016. De buitenruimte is aangepast op de vernieuwde exploitatie van het kasteel en koetshuis. Een aantal logistieke zaken zijn aangepast waaronder de verkeersafwikkeling en de wijze waarop er wordt geparkeerd. Verder is gekeken naar de beplanting. De grootste verandering in het ontwerp van de buitenruimte is het nieuwe parkeerterrein aan de noordzijde voor 140 parkeerplaatsen en een overloopruimte bij grotere evenementen. Voor het nieuwe parkeerterrein is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk: van de huidige bestemming Agrarisch met Waarden naar de bestemming Parkeren. Belangrijk is dat kasteel Hackfort, en dus ook het nieuwe parkeerterrein, in het Nationaal Landschap De Graafschap ligt, waarvoor de provincie kernkwaliteiten heeft vastgesteld.

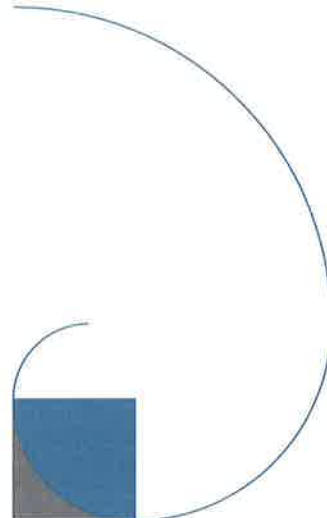
De vraag van Natuurmonumenten is om het ontwerp van de buitenruimte rond kasteel Hackfort, en dan met name het nieuwe parkeerterrein en ontsluiting, te toetsten aan de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap.

Het Gelders Genootschap adviseert als onafhankelijk adviesorgaan. Daarom richt dit advies zich ook specifiek op de (ruimtelijke) kwaliteit van ruimtelijke ontwikkelingen.

Landschapsbeleid

• Kernkwaliteiten Gelderse Nationale Landschappen, vastgesteld op 9 juli 2014

Het plangebied ligt in het Nationaal Landschap De Graafschap, deelgebied Graafschap. Kernkwaliteiten die voor het plangebied van toepassing zijn: *"Talrijke landgoederen als samenhangende ruimtelijke eenheden bestaande uit een statig huis, (oprij)lanen, historische tuin, bos, landerijen. De kastelen of landhuizen van de landgoederen liggen langs de beken en riviertjes, waarbij de Baaks Beek eruit springt. Het stromende water voedt grachten en andere waterpartijen. De landgoederen hebben veelal rond het kasteel of landhuis, en daarvan uitstralend, een fraaie en imposante inrichting met gebouwen, tuinen, parkbossen en lanen.*

GELDERS GENOOTSCHAP

Verder weg van het huis worden de mazen van het net van lanen wijder en ligt de nadruk van het grondgebruik op productie."

Voor de beoordeling van ruimtelijke initiatieven in een Nationaal Landschap wordt de afwegingsformule " 'ja-mits' de kernkwaliteiten behouden of versterkt worden" toegepast middels een stappenschema.

Stap 1 is de vraag: Tast de activiteit op die plek de kernkwaliteiten aan? Indien het antwoord negatief (nee) is, is de locatiekeuze akkoord. Indien het antwoord positief (ja) is volgt stap 2. Stap 2 is de vraag: Is het mogelijk om aantasting van de kernkwaliteiten te voorkomen door aangepaste inrichting en vormgeving? Indien de het antwoord positief (ja) is dan is de locatiekeuze akkoord. Indien het antwoord negatief (nee) is, volgt stap 3 etc.

Een landschapsontwikkelingsplan (LOP) kan hulpmiddel zijn bij motivering van de locatiekeuze, een beeldkwaliteitsplan bij inrichting en vormgeving.

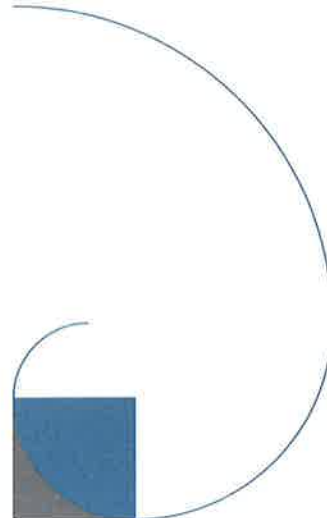
• *Landschapsontwikkelingsvisie Gemeenten Bronckhorst-Lochem-Zutphen, definitief rapport van 26 augustus 2008 en vastgesteld in juni en juli 2009*

Het plangebied ligt in deelgebied 9: Landgoederenzone Baakse Beek: historische landgoederen in reliëf (blz 48-50). In het landschapsontwikkelingsplan (LOP) staat: "Realisatie van de landschapsontwikkelingsvisie betekent een enorme landschappelijke kwaliteitsimpuls voor dit gebied. Die impuls heeft een duidelijke doorwerking voor de recreatieve sector. Landschap, cultuurhistorie en water worden beleefbaar gemaakt. Daartoe moet het gebied goed toegankelijk zijn. Een fijnmazig netwerk van routes langs de verschillende landgoederen wordt gerealiseerd. De cultuurhistorie van de landgoederen wordt vermarkt." en "Combinaties kunnen worden gemaakt tussen Bed & Breakfast, fiets- en wandelroutes, voorstellingen op landgoederen, themafeesten/evenementen, verkoop streekelijke producten etc. Dit biedt belangrijke kansen om de landgoederen een duurzame toekomst te bieden. Ruimte wordt geboden voor nieuwe functies op de landgoederen."

Beoordeling

- Algemeen: ontwerp voor de buitenruimte (behoudens het nieuwe parkeerterrein)

De herbestemming van kasteel Hackfort geeft invulling aan het gemeentelijke beleid zoals beschreven in het landschapsontwikkelingsplan (LOP). Voor een duurzame toekomst wordt de cultuurhistorie van kasteel Hackfort vermarkt. In het inrichtingsplan Hackfort wordt de buitenruimte hierop aangepast. Deze aanpassingen zijn relatief kleine ingrepen met uitzondering van het nieuwe parkeerterrein. De aanpassingen betreffen hoofdzakelijk de aanleg, uitbreiding en verwijdering van terrassen en paden. De ingrepen zijn voorstelbaar en zorgvuldig uitgewerkt. Voor de wegen, paden en verhardingen worden (met uitzondering van de nieuwe parkeerplaats) geen nieuwe materialen geïntroduceerd. Er wordt gekozen om aan

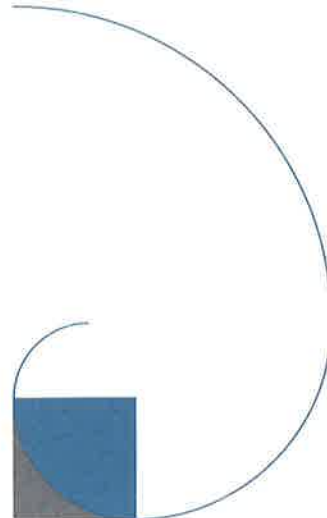
GELDERS GENOOTSCHAP

te sluiten bij bestaande paden of verhardingsvlakken, inclusief een vergelijkbare opsluiting. Ook naar de beplanting is zorgvuldig gekeken. Beplantingsvoorstellen, om diverse loofbomen en coniferen te verwijderen of aandachtspunten voor aanleg en beheer van heesters, worden gedaan om de buitenruimte van kasteel Hackfort beter te laten functioneren of om de cultuurhistorische en landschappelijke belevingswaarde te vergroten.

Op basis van bovenstaande kan voor de toetsing aan de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap het ontwerp voor de buitenruimte (behoudens het nieuwe parkeerterrein) de vraag van stap 1 (Tast de activiteit op die plek de kernkwaliteiten aan?) ontkennend worden beantwoord. Hierdoor wordt het ontwerp voor de buitenruimte (behoudens het nieuwe parkeerterrein) positief beoordeeld.

- Specifiek: nieuwe parkeerterrein en ontsluiting

Het nieuwe parkeerterrein, met bijbehorende ontsluiting, is een forse ingreep binnen de buitenplaats. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Op zich zelf staand is een parkeerterrein voor 140 auto's niet passend in de directe omgeving van een kasteel. Het tast de kernkwaliteiten aan die voor het plangebied van toepassing zijn. Ook in het LOP op bladzijde 113 staat beschreven dat functies die leiden tot een toename van verkeer (met bijbehorende foto van een parkeerplaats) als ongewenste ontwikkeling worden gezien. Op basis van bovenstaande kan voor de toetsing van het nieuwe parkeerterrein aan de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap de vraag van stap 1 (Tast de activiteit op die plek de kernkwaliteiten aan?) positief worden beantwoord. Daarom wordt hieronder gekeken naar stap 2, de inrichting en vormgeving van het nieuwe parkeerterrein en ontsluiting. In het inrichtingsplan wordt de nieuwe parkeerplaats aan de noordzijde gesitueerd op een relatief intensief gebruikt grasland zonder enige natuurwaarde en omheind door een hek. De ligging is besloten door het bestaande parkbos aan de oost- en westzijde en door een bestaande hoge haag aan de zuidzijde van het parkeerterrein. Aan de noordzijde ligt een akker die op ongeveer 100 meter afstand wordt afgesloten door heesterbeplanting en laanbeplanting van de Hackfortselaan. In de toekomstige situatie wordt het parkeerterrein nog meer besloten gemaakt met beplanting. Het bestaande hek wordt verwijderd, bosplantsoen wordt aangevuld, de haag aan de zuidzijde wordt verlengd en de noordzijde wordt ook begrensd met een nieuwe haag ter plaatse van het hek. De parkeerplaats zelf krijgt een groene uitstraling. De 140 parkeerplekken, die geen markering krijgen, worden aangelegd in verstevigd gras. Tussen de parkeerstroken en op de kopse kanten worden hagen aangelegd van 1,40 meter hoog. De rijweg wordt uitgevoerd in halfverharding van hetzelfde type als de bestaande halfverharding op Hackfort. De parkeerplaats wordt langs de randen omgeven door verhoogde bermen met bloemrijk gras. De overloopruimte bij grotere evenementen wordt niet ingericht. Als verlichting worden hoge en lage armaturen voorgesteld; hoge armaturen tussen de parkeervakken, lage armaturen langs de route vanaf de Baakseweg, via de zuidzijde van het parkeerterrein en langs het wandelpad naar het koetshuis.

GELDERS GENOOTSCHAP

Tot slot wordt de parkeerplaats ontsloten via de Baakseweg. De ontsluitingsweg van ruim 60 meter lengte ligt in het parkbos en gedeeltelijk over een te dempen watergang. Qua uitstraling wordt de toegangsweg zo ondergeschikt mogelijk gemaakt doordat het in halfverharding en zonder opsluiting wordt uitgevoerd.

Uit bovenstaande wordt geconstateerd dat de inrichting en vormgeving van het nieuwe parkeerterrein en bijbehorende ontsluiting zeer zorgvuldig is gedaan. De groene inpassing, de hagen en bloemrijk grasland doen zeker niet onder vergeleken met de huidige situatie (een weide met rondom een hekwerk zonder enige natuurwaarde). De hagen bieden een broedgelegenheid aan diverse vogels en een vluchtplaats voor diverse fauna. Vanwege de besloten ligging en de vele hagen zal het zicht op de daken van de geparkeerde auto's vanaf de openbare weg minimaal zijn. Wel wordt aandacht gevraagd voor de eventuele negatieve effecten van de lichtarmaturen.

Voor de toetsing aan de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap kan de vraag van stap 2 (Is het mogelijk om aantasting van de kernkwaliteiten te voorkomen door aangepaste inrichting en vormgeving?) positief worden beoordeeld.

Conclusie

De herbestemming van kasteel Hackfort is passend bij de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap en geeft juist invulling aan het gemeentelijke beleid zoals beschreven in het landschapsonwikkelingsplan (LOP). Voor een duurzame toekomst zal de cultuurhistorie van kasteel Hackfort moeten worden vermarkt. Om de herbestemming goed uit te voeren is het nieuwe parkeerterrein met bijbehorende ontsluiting noodzakelijk.

Op zich zelf staand past een parkeerterrein met een dergelijke omvang niet bij de kernkwaliteiten die van toepassing zijn voor het plangebied. Echter, in de context is het parkeerterrein een noodzakelijk onderdeel van de herbestemming om de toekomstige activiteiten goed te laten functioneren. Niets doen zal voor onveilige situaties zorgen en is qua beeld cultuurhistorisch en landschappelijk ongewenst. De voorgestelde inrichting en vormgeving van het nieuwe parkeerterrein en bijbehorende ontsluiting is zeer zorgvuldig gedaan zodat aantasting van de kernkwaliteiten wordt voorkomen.

Over het geheel genomen kan worden geconcludeerd dat het ontwerp voor de buitenruimte inclusief het nieuwe parkeerterrein en ontsluiting, vastgelegd in de rapportage "Inrichtingsplan Hackfort, toelichting op definitief ontwerp" van 16 november 2016 gemaakt door SB4, de kernkwaliteiten van het Nationaal Landschap de Graafschap niet zullen aantasten.

Namens het Gelders Genootschap,
ir. A.G.S.M. Kho
landschapsarchitect en adviseur ruimtelijke kwaliteit